

РЕЗЮМЕТА НА ПУБЛИКАЦИИТЕ,
представени за рецензиране на кандидата
гл.ас. д-р Косьо Христов Стойчев
за участие в конкурс, обявен в ДВ, бр. 59 от 03.08.2012г.
4.4. Науки за Земята (икономическа и социална география)
– Регионално развитие и локализационен анализ

I. МОНОГРАФИИ И КНИГИ

1. **Стойчев К. (2012) Локализационни подходи за регионално развитие, УИ “Св. Климент Охридски”, София, ISBN 978-954-07-3398-2**

Процесите на развитие протичат с все по-висока степен на интензитет във времето и пространството. В тази връзка познаването на теоретичните подходи за локализацията на социално-икономическите дейности е важно познание, което свободно можем да наречем локализационен анализ. Реализираните пространствени решения на всички заинтересовани страни – публична администрация, бизнес, работна сила и др., играят ключова роля при създаването на регионалната ефективност на икономиката. Можем да разглеждаме процеса на използване на Европейските фондове у нас като релокализация на капитали, икономически дейности, енергия, население и доход. Живеем във време, в което реализираните пространствени подходи днес ще определят възможностите за растеж и качество на живот утре.

Монографията „Локализационни подходи за регионално развитие” е посветена на традиционните и най-новите модели, които имат теоретичната сила и достоверност да обясняват и прогнозираят локализационните процеси във времето и пространството. Нейната логическа теоретична рамка е организирана на принципа на функционалната взаимозависимост. Придадена е водеща роля на връзката между представените модели от гледна точка на средата, в която функционират, и факторите, които фаворизират, спрямо получените резултати. Това ни позволява в една и съща глава да анализираме автори и техните модели за организация на пространството, при условие че те са взаимосвързани и допълващи се, без оглед на времето на тяхното възникване. Целта на този подход е да подчертае значението на допълняемостта и причинно-следствените връзки при изследването на пространствените процеси в съвременното регионално развитие и социално-икономическа география.

Регионалното развитие като парадигма на научен интерес у нас се развива най-интензивно през последните две десетилетия. Дълбоко убедени в тезата на Люин, че „наука без теория е по същество сляпа”, считаме, че най-естественият източник на теоретична база за развитие на регионалното развитие у нас са изследванията на регионалната и социално-икономическата география.

В наукознанието съществуват няколко общоприети изследователски научни подхода – исторически, генетичен, комплексен, системен и пространствен. Водещ в развитието на географската наука винаги е бил пространственият подход, но географията успешно се ползва и от останалите подходи в своите изследвания. В тази връзка локализацията и локализационният подход са инвариант на пространствения, но изследващ бъдещите възможни пространствени ефекти чрез система от научни модели. Веднъж реализирани, локализационните решения за дълго предопределят пространствената структура и организация на икономическата система, както и ефективността от нейното регионално развитие. Поради това бихме определили локализационните подходи и модели като вид прогностични инструменти за бъдещо пространствено развитие или за бъдещо изменение на съществуващи пространствени обекти.

В едно по-широко схващане бихме казали, че регионалното развитие е *реализиран континуум на географските възможности във „време-пространството”*.

Прогнозирането на тези възможности е сложен процес и е обект на научен интерес и пресечна точка между науката икономическа география и приложното поле на регионалното развитие.

Водещият мотив за създаването на настоящия труд е стремежът да се представят възможностите на приложните аспекти на икономическата география и нейния принос към регионалното развитие посредством теоретичните достижения на локализационния анализ в пространството.

Монографията е конструирана в седем глави, като първата е посветена на еволюцията и развитието на самата икономическа география и достигането до идеята за регионалното икономическо развитие. От третата до петата глава се разглеждат модели в опростена икономическа среда, като постепенно допуснатите теоретични ограничения се премахват, добавят се допълнителни фактори и условия, до достигане до ефекта на мултипликатора и самоорганизация в пространството, разгледани в шеста глава. Последната, седма глава е посветена на най-модерната рамка „Новата икономическа география”, нейните теоретични модели и техните възможности за научно обяснение на процесите на локализация в пространството и следователно на ефективността от процеса на регионалното развитие.

Книгата е насочена към експертите и специалистите в публичния и частния сектор, заети в областта на регионалното развитие и регионалната политика, публичната администрация на национално и местно ниво, агенции и институции, развиващи инвестиционни проекти по отношение на секторните политики, които търсят ефективни решения за развитие на българските региони.

2. Стойчев, К. (2011) Специфика и особености на социално-икономическото развитие на балканските страни, В: Регионална и политическа география на балканските страни, УИ “Св. Климент Охридски”, София, с. 196-222

Настоящата глава представлява част от монографичен труд с обем от 26 страници. Целта е да се извърши интелектуален дискурс между редица фактори и условия, които имат своя специфика и особености при формирането на социално-икономическото развитие на Балканите. Публикацията открито обявява региона на Балканските страни като „регион хибрид”, като търси причините за това както в неговата стопанска история, специфично географско положение, исторически и политически събития, но и в културата на местните европейски народи. Придава се водеща роля на технологичния и организационния фактори при усвояване и икономическото развитие на географското пространство. Прави се опит да се внуши на читателя, че отношението, в смисъл на културата към разбирането за икономическата система в две от нейните водещи характеристики - технологии и организация, са по-мошен фактор от наличието или неналичието на природни суровини и др. С други думи, цели се прокарането на географската идея, че функциите на пространството са резултат, а не предусловие за прогресивно социално-икономическо развитие, тоест, няма неизгодно, неудовлетворително и прочие пространства. Публикацията изтъква водещи геоикономически заплахи, като за пример е избран Китай. Причината е, че Балканите нито могат да са ефективни както западните партньори, нито продуктивни и ценово конкурентноспособни като Китай и другите „ново-индустриализирани” страни. Общият извод на публикацията е, че до този момент като следствие от неговата „хибридност” се реализират по-скоро негативните, отколкото позитивните ефекти.

II. СТУДИИ И СТАТИИ

1. Стойчев, К., (2009) Анализ „Разходи-ползи” при оценка на инвестиционни проекти за околна среда, ГСУ, кн. География, том 102, с. 175-188

Статията засяга метода „разходи-ползи“ и неговите потенциални приложения за оценка на риска в проекти касаещи опазване на околната среда. В наши дни редица правителствени, неправителствени и бизнес организации трябва да прилагат едновременно количествени и качествени подходи за анализ, като част от процеса на гарантиране доброто управление на публичните разходи. В тази връзка се анализират някои „рутинни“ методи за извършване на анализ „разход-ползи“ и се отделя специално внимание на функционалната значимост на получените резултати. Основният въпрос на автора е – къде са крайните граници на достоверност на този подход? Съществуват редица недостатъци, свързани с дисконтирането на бъдещето, но също така сме убедени, че анализът „разходи-ползи“ може да предостави данни с висока степен на функционална значимост, представляващи алтернатива на субективните методи за вземане на решения.

2. Stoychev, K., (2011) "Cost-benefit" analysis of the Bridge "Vidin-Calafat": Economic geography perspectives, In Conference Proceedings, 1th WSEAS International Conference "Tourism and Economic Development TED'11", Drobeta Turnu Severin, Romania, pp. 542-546

Статията третира един от съвременните инфраструктурни проекти на България, целящ преодоляването на относителната степен на затваряне на нейната територия и икономическа изолация. Прави се опит да се оценят някои геоикономически и геополитически ползи за България и Румъния. Достига се до извода, че ключовият геоикономически момент, в който мостът щеше да даде най-силен синергичен ефект е пропуснат във времето. Въпреки това, ако хинтерландът на България създаде достатъчно висока степен на пазарно търсене и предлагане, мостът ще има шанса да изпълни националното си значение, а не просто да бъде удобен транзитен терминал за търговските товари на съседните страни. Допуснатите нива на доходност, разходи за поддръжка и амортизация, дисконтна норма, нетен паричен поток и др., показват, че мостът няма да носи преки икономически ползи, но от него се очакват синергични регионални ефекти. Именно това, бе причината проектът да получи финансовата подкрепа и на ЕК.

3. Stoychev, K., (2010) The water price management in economic terms, In Conference Proceedings: Water in the Euro-Mediterranean Area, Editors: Cavestiano N., A. Guaran, p. 27-35

Статията третира изключително сложния въпрос, касаещ процеса на ценообразуване на питейните води за водоснабдяване на населението в България. Страната ни прилага модел със сложна конфигурация, от една страна всички ВиК компании са държавна, или общинска собственост или и двете, с изключение на една концесия в София. От друга всички граждани са потребители на питейна вода и собственици на ресурса „вода“ в качеството им на суверен, който по своята природа е един от компонентите на природния ландшафт „води“. От трета е институционализиран специален орган ДКЕВР, който трябва да определи „справедлива“ цена на водата, която да гарантира целия цикъл на водоползване и третиране на водите – водохващане, довеждане, третиране, начини на използване, отвеждане, третиране и връщане в природата. Създаденият баланс е изключително противоречив и обществено „недостатъчен“. Единствената причина той да не рухне се дължи на факта, че все още страната ни получава достатъчно количество валежи. В тази връзка, инструменти като управлението на водния сектор и по-специално начина на ценообразуване трябва изпреварващо да еволюират в по-стабилен инструмент за управление на риска от водни кризи.

4. Stoychev, K., (2009) Regional development and Spatial Planning in Bulgaria: geographical perspectives, In: Celebrating geographical diversity, Proceedings of the HERODOT Conference in Ayvalik, Turkey, p. 219-224

Статията анализира и изследва някои важни моменти от установената система на регионално развитие и устройствено планиране. Към момента на създаване на статията между двете приложни направления съществуваше слаба функционална връзка, която бе сериозна пречка пред инвеститорите. Например, предвижданията на плановите документи на регионалното развитие на национално, районно, областно и общинско ниво не бяха обвързани с конкретни устройствени схеми и планове, което „късаше” връзката между регионалното икономическо планиране и реалните устройствени възможности за строеж и инвестиции.

5. Stoychev, K., (2008) RES based energetic in Bulgaria: Current situation and Future alternatives, Conference proceedings: Fifth International Conference “Global Changes: Vulnerability, Mitigation and Adaptation”, Sofia, c. 145-149

Статията третира възможностите за развитие на Възобновяемите енергийни източници (ВЕИ) у нас, като набляга на въпроса свързан с тяхното участие в енергийния баланс на страната при производството на първична енергия. Особено внимание се отделя на производството на енергия от ВЕЦ, считани за ВЕИ независимо, че са по-традиционен източник. Причината е в търсенето на комплексни решения при водоползване и създаването на водните цикли в България, където широка гама от потенциали на водна енергия би могло да се използва за производството на ел. енергия. Дискутира се необходимостта от задълбочаването на политиката по създаване на нови ВЕИ източници при постепенна либерализация на пазара.

6. Stoychev, K., (2006) Bulgarian planning regions /NUTS 2/: Economic development and EU Cohesion Policy, Първи конгрес на сръбските географи, Сокобаня, Сърбия p. 867-874

Публикацията е посветена на необходимостта от извършването на реформа в границите на т.нар. “планови райони”, които към днешна дата се наричат – райони от ниво две. Причината е несъответствие в праговете нива заложен в европейски регламент за броя на населението, тъй като страна ни се намира в изключителна демографска криза, която доведе до депресивно демографско състояние на два от шестте района. Това е повод да се засяга по-фундаменталния въпрос за районирането на България независимо, че става дума за проекцията на статистическите райони на наша територия (NUTS II).

III. НАУЧНИ ДОКЛАДИ

1. Стойчев, К., (2011) Развитие на селските райони чрез мерките на ПРСР (2007-2013): Географски перспективи. В сборник „Икономиката и управлението в XXI век - решения за стабилност и растеж”, Конференция посветена на 75 годишнината от създаването на СА „Д. А. Ценов”, Свищов, с. 305-313

Докладът е посветен на Програмата за развитие на селските райони и по-конкретно онези мерки, които имат най-съществен потенциал за пряко въздействие върху селските райони на България. В него се споделя опит за териториалния и подсекторен смисъл на програмата натрупан в няколко приложни проекти осъществени в периода на нейното действие от 2008г. насам. Установени са някои несъответствия между желание за развитие и реални възможности, достига се до извода, че някои мерки нямат добро приложение за сметка на други, което говори за липсата на реална оценка /надценяване или подценяване/ на текущата ситуация и

възможности на селските райони. Предлагат се изводи и заключения, които съдържат предложения за промяна в начина на програмиране на развитието на селските райони.

2. Стойчев, К., (2010) Приложение на многокритериално програмиране в регионалното развитие и икономическата география, В. Сб. от конференция, География и регионално развитие, БАН, София, с. 78-83

Докладът е посветен на един малко познат изследователски метод с математическа основа, който съдържа сериозен потенциал за приложение в икономическата география и в системата на регионалното развитие. В по-голямата си част обектите на икономическата система, които са изследвани от икономическата география са обект на въздействие от политиката за регионално развитие. В допълнение всички тези обекти притежават множество атрибути, които се подчиняват на въздействието на множество фактори, често с противоположна сила. Във връзка с това приложението на линейното програмиране в реалната икономическа система е затруднено или получените резултати имат единствено и само експериментална значимост. Докладът има за цел да насочи вниманието на научната общност към приложението на многокритериални методи, които работят в реално време с множество фактори, отразявани от добре подбрана система от показатели и критерии. Достоинството на този вид методи се корени в тяхната по-висока степен на безпристрастност на получените крайни резултати и бързия достъп до манипулация на изходните моделни данни съобразно конкретните научни потребности.

3. Стойчев К., (2007) Определяне на значението на топливно-енергийния комплекс „Марица-Изток” в регионалната икономика на област Стара Загора чрез обективизиран SWOT анализ, В. Сб. от конференция, География и регионално развитие, Фондация „ЛОПС”, Созопол, 2006-2007, с. 122-142

Докладът е посветен на научен анализ на значението на системата на ТЕЦ “Марица-Изток” за регионалната икономика на Стара Загора. Целта е да се анализира системата от гледна точка на местната икономическа общност, като се приложи “Динамичен анализ на движението на дяловете” на областно ниво по икономически сектори. В допълнение се прилага обективизиран SWOT анализ на регионалната икономика, който количествено и качествено оценява мястото и значението на комплекса в регионалната икономика на областта.

4. Стойчев К., (2006) Проблеми на регионалното управление на здравеопазването в плановете за развитие на общините в България, Сборник доклади от седмия национален конгрес по медицинска география, София, с. 76 – 88

Научният доклад е посветен на опита, натрупан в разработването на седем броя общински плановете за развитие за периода 2007-2013г. Един от основните проблеми бе свързването на общинското планиране със системата на здравеопазване, която в този период претърпя сериозни структурни промени. Докладът коментира въпроси, свързани с осигуреността с медицински персонал, здравните услуги и най-важния въпрос с финансирането на системата. В случай, че здравното заведение е общинска собственост, възниква въпроса – какъв трябва да бъде механизмът на финансиране и участие в процеса на неговото управление? Към днешна дата нерешаването на този проблем създава напрежения в здравната система най-вече в общинските здравни заведения.

5. Стойчев К., (2005) Сравнителен анализ между икономическите теории и географските концепции за развитие и организация на пространството, Сборник от третия конгрес на географите в Р. Македония, Скопие, с. 335 – 341

Докладът прави опит за функционален сравнителен анализ между икономическите теории и географските концепции за развитие на пространството, като се опира на

етапите /парадигмите/, през които икономическата география преминава. Целта е да се изтъкнат преимуществата от взаимодействието между двете науки, като се достига до извода, че икономическата география преживява процес на обновление, чрез направлението на “Новата икономическа география”. Именно това направление е последното “междинно” творение между класическата икономическа география и най-новите икономически балансови теории. Чрез него за първи път по толкова ефективен начин са преплетени изследванията на реалното географско пространство и икономическите теории основани на новата търговска теория, айсбергови транспортни разходи и модела за монополистичната конкуренция на “Диксит – Стиглиц”.

6. **Димов Н., И. Марков, К. Стойчев, (2005) Балансирано развитие на районите в България – същност и главни инструменти, Сборник: СУБ и развитието на науката и висшето образование том II, В. Търново 2005г. с. 53 – 58**

Докладът третира някои фундаментални теоретични и методологични въпроси, свързани с категориите балансирано развитие, регионално развитие, регионално планиране и политики. На фокус са противоречията в регионалното развитие на България и предизвикателствата, които стоят пред страната по пътя на нейното развитие.

7. **Guaran A., F. Mar, J. Csapo, M. Mauri, K. Stoychev, Y. Benmalek, (2006) Drought management in Andalusia Southern Spain, Book: Managing Drought and Water Scarcity in Vulnerable Environments, Tartu 2006, p. 45-50**

Докладът е посветен на водните проблеми „Водохващане-довеждане-третиране-водоползване-третиране-заустване” в басейна на р. Гуадалкивир Андалусия, Испания. Анализират се проблемите, които възникват в следствие на урбанизацията в гр. Севиля, земеползването в Андалусия и реализираните подходи свързани с него от гледна точка на водопотребление и воден баланс. Отделено е внимание на ефективността на мерките, които се прилагат за управление на рисковете свързани с водите – замърсяване, наводнения и недостатъчност.

8. **Dimov N., K. Stoychev, A. Novacheva, (2004) Regional and balanced development: Essence, Problems and Basic tools, Slovenia after the year 2004 – Gateway between EU and the South – eastern Europe, Koper, Slovenia p. 207-212**

Докладът третира теоретичните и методологични въпроси свързани с категориите балансирано развитие и регионално развитие. Целта е да се извърши научен анализ на възможностите за приложение на географските изследвания в регионалното развитие и да се защити тяхното място в науката и нормативно установената държавна политика за регионално развитие. В тази връзка регионалните изследвания на икономическата география и тяхната методика са представени като един от надеждните методи при програмирането на регионалното развитие.

Подпис: